

Arendalsuka 2016

Ekstra fylkeskonferanse i regi av LOs distriktkontorer i Aust- og Vest-Agder

Tema: Utfordringene i norsk arbeidsliv

Debattinnlegg: Nestleder Vidar Hennum

Takk for invitasjonen, som sistemann med sju foregående talere på samme tema er det nok mye vi i EL og IT Forbundet bare kan slutte oss til.

Jeg vil imidlertid snakke litt om utfordringene for våre medlemsgrupper og hvilke krav vi har på vegne av disse til et framtidig arbeidsliv.

I det fremtidige arbeidslivet må det sterkere lut til for å bekjempe den stadig økende ledigheten.

Solberg-regjeringen ser ut til å stikke hodet i sanden og venter på at arbeidskrisa skal gå over av seg selv.

Det må gjennom statsbudsjettet foretas en betydelig økning av innsatsen mot arbeidsledigheten, en ledighet som ser ut til å bite seg fast på et uakseptabelt høyt nivå.

Statsbudsjettet må prioritere økt sysselsetting og ny vekst i næringslivet. Vi så under forrige regjering hvordan motkonjunkturpolitikken faktisk virket, og det er ingen grunn til ikke å skrive ut tilsvarende medisin for de utfordringene vi står overfor nå.

EL og IT Forbundet er også bekymret for at økende ledighet også fører til mer sosial dumping ved at useriøse aktører går inn i våre bransjer. Det er vår oppfatning at arbeidet mot denne utviklingen må intensiveres.

Erfaringen er at allmenngjøring av overenskomstene er et godt verktøy for å forhindre sosial dumping og da må reglene for dette kraftig forenkles. I dag er det altfor strenge krav for å få allmenngjort og tiden løper mens dumpingen brer om seg.

Dokumentasjonskravet må lempes på, eller aller helst fjernes, for at allmenngjøringen skal bli det effektive verktøyet vi har behov for.

Et annet poeng i denne sammenhengen er at den norske modellen må styrkes, det er gjennom trepartssamarbeidet vi kan sette disse spørsmålene på dagsorden og faktisk gjøre noe med dem.

I årene som kommer vil automatisering, digitalisering og nye kompetansekrav sette sitt preg på arbeidsdagen til mange av våre medlemmer i industrien og det øvrige næringsliv.

NHOs årskonferanse hadde tittelen «Remix – det nye arbeidslivet» og utfordringene er også adressert av næringsministeren som skal lage en ny stortingsmelding om industri.

Vi vet også at regjeringen har det samme fokuset overfor offentlig sektor.

I 2019 er såkalte smarte digitale strømmålere på plass i alle norske husstander. Det er med andre ord ingen overdrivelse å si at Norge skal digitaliseres de nærmeste årene.

Vi som fagbevegelse må passe på at digitaliseringen ikke blir benyttet som årsak og argumentasjon for å løse opp i de etablerte normene i arbeidslivet som faste ansettelses, arbeidstidsbestemmelser og tariffavtaler. (forskyve maktbalansen i arbeidslivet)

Digitaliseringen vil i stor grad påvirke våre medlemmer som jobber med IKT, energi og elinstallasjon i årene som kommer.

På mange måter er det godt nytt for våre bransjer, det betyr mer arbeid og nye forretningsmuligheter, særlig for IT-bedrifter og energiselskaper.

Men det byr også på utfordringer i form av mangel på arbeidskraft, press på faget og standarden på arbeidet. Det skal skiftes over to millioner målere og vi går ikke på akkord med at dette arbeidet skal utføres av kvalifiserte fagarbeidere med høy faglig standard. Så vårt krav er at arbeidet skal utføres av faglært arbeidskraft, sørge for flere lærlingeplasser og gode systemer for etter- og videreutdanning.

Innen IT trengs det flere studieplasser for å møte arbeidskraftsbehovet. Samtidig kommer vi til å være avhengig av gjestearbeidere i denne sektoren. De er det mange av allerede i dag, og de er hjertelig velkommen.

De skal behandles ordentlig, og vi får inn en del tips som tyder på at det ikke alltid er tilfelle. NRK har gjennom en rekke saker i vår og sommer skrevet om fryktkultur og ulovlige arbeidstider blant indiske IT-arbeidere i Norge.

Kilder som har jobbet tett på Vipps-prosjektet i DNB forteller at indiske IT-arbeidere hos underleverandøren TATA er på jobb opptil 14–16 timer hver dag hele uken gjennom, også på helligdagene.

Det har kommet fram lignende historier fra Norgesgruppen. Indiske IT-arbeidere jobber døgnet rundt. De blir nektet å gå på kino på kveldstid fordi de alltid skal være i beredskap. En av inderne forteller at sjefen kalte ham verdiløs, og at han når som helst kan sendes tilbake til India.

Slike forhold er uakseptable. Arbeidskrafta skal verdsettes og behandles ordentlig, uavhengig av nasjonalitet.

Vi trenger dem, og vi trenger at ungdommen velger IKT-utdanning. Jeg tror ikke mange ungdommer fristes av ei framtid i IT-bransjen dersom det kommer mange sånne historier. Her må det ryddes opp, både av hensyn til gjestearbeiderne og rekrutteringa.

Avslutningsvis kommer jeg ikke utenom å kommentere det offentlige eierskapet og Statkraft spesielt.

Næringsminister Monica Mæland har satt inn Høyre-politikeren Thorhild Widvey som styreleder i Statkraft. Widvey var olje- og energiminister da statlig nedsalg i Statoil ble gjennomført.

Mandat for jobben i Statkraft synes klart.

Staten skal redusere sitt eierskap, visstnok uten at felleskapet fratras noe. I hvert fall hvis vi skal tro Nikolai Astrup, stortingsrepresentant og nestleder i Høyres programkomite. Han har funnet en trylleformel som gjør at Statkraft kan delprivatiseres uten at fellesskapet mister sine verdier.

Forslaget er å skille ut kontantstrømmen fra norske vannkraftverk, slik at overskuddet direkte tilfaller fellesskapet gjennom staten.

Ideen er hentet fra norsk sokkel, hvor deler av inntektene fra oljen tilfaller staten som ressurseier.

Dersom forslaget blir gjennomført blir Statkraft redusert til et rent entreprenørselskap med ansvar for forvaltning av vannkraftressursene i Norge.

Det er dårlig nytt for utviklingen av fornybar energi, både i Norge og utlandet.

Det er det helstatlige eierskapet og Statkrafts direkte eierskap til vannkraften som har gjort selskapet til Norges største kraftprodusent og den ledende aktøren innen fornybar energi i Europa.

Dagens modell har gitt selskapet et høyt teknologisk nivå og svært god lønnsomhet, noe som har gjort det til en trygg og attraktiv samarbeidspartner i utbygging av fornybar energi.

Forslaget begrunnes med ønske om å redusere risiko, og at det er nødvendig for å realisere Statkrafts potensial i utlandet.

Det føyer seg inn i rekken av forslag hvor Høyre tukler med arvesølv. Tidligere har partiet foreslått både privatisering og svekkelse av hjemfallsordningen.

Statkrafts problem er ikke det statlige eierskapet. Det er Høyres uforutsigbare og dårlige utøvelse av eierskapet.

Det var veldig bra da flertallet i Stortinget i 2014 sikret 10 mrd. i ekstra egenkapital til selskapet, men det var tilsvarende dårlig da Høyre og budsjettkameratene tok 5 mrd. ut av selskapet i 2015. Det resulterte i at Statkraft måtte avlyse store satsinger innen fornybar energi.

Det statlige eierskapet har vært viktig for Statkrafts mulighet til å vokse i Europa.

Staten har stort sett vært en langsiktig eier, og har ved flere anledninger gått inn med egenkapital for å realisere store investeringer.

Disse har vært positive for satsningen på fornybar energi utenfor Norges grenser, og spesielt i områder hvor energibehovet er stort.

Statkraft kan være en helt sentral utbygger og premissgiver som sørger for at dette blir gjort på en skikkelig måte. I tillegg har det styrket Statkrafts muligheter som produsent av vindkraft, og ikke bare vannkraft. Det har også vært bra for fornybar satsingen i Norge.

Hvorfor er det så viktig for Høyre å slippe private til i Statkraft? Dersom målet er å beholde arvesølv fungerer dagens modell utmerket.

Dersom målet er at Statkraft i enda større grad skal bidra til det grønne skiftet i Norge eller bærekraftig utvikling i utlandet, er det statlige eierskapet et effektivt verktøy.

If it ain't broke, don't fix it.